

## Utvärderingsrapport italienska

Utbildnings- och forskningsnämnden (UFN) har utvärderat *huvudområdet italienska*. Utvärderingen har genomförts av UFN:s utskott för utvärdering av utbildning (UUU) vid institutionen för språk, litteratur och lärande (ISLL).

Rapporten är en sammanställning av sakkunnigyttranden som baseras på skriftliga underlag (självvärderingar inklusive bilagor, matris över kurser/examensmål samt kurs- och utbildningsplaner). De skriftliga underlagen har granskats av externa sakkunniga professor Marco Gargiulo, universitetet i Bergen, och professor em. Iørn Korzen, Handelshögskolan i Köpenhamn, som lämnat skriftliga yttranden. Därutöver har intervjuer med två studenter genomförts 2026-06-05 och 2026-06-16 och ingått i utskottets underlag.

Dialog med ämnesansvarig Gianluca Colella om utkast till utvärderingsrapport har genomförts 2026-06-18.

### 1. Generell beskrivning

#### *Sakkunnig 1*

Ämnet italienska vid Högskolan Dalarna är ett av fem svenska lärosäten där italienska ingår i utbildningsutbudet.

Antalet studenter i italienska språket och kulturen vid högskolan är relativt högt och ämnet är det näst största i Sverige sett till antal studenter som läser kurser i italienska. Antalet har ökat kontinuerligt, vilket vittnar om ämnesmiljöns förmåga att organisera intressanta kurser i linje med samtida europeisk kultur och studenternas intressen. Studenterna kommer i själva verket från en rad olika utbildningsprogram och har skiftande bakgrund. Humanistiska ämnen är naturligt nog särskilt väl representerade, både genom teoretiska kurser och mer professionsinriktade utbildningar. Utbildningen i italienska ger en bred och varierad överblick över ämnesområdet och knyter samman språkliga aspekter från både dåtid och nutid med litterära och kulturella perspektiv, utan att utelämma centrala sociala fenomen och det internationella sammanhanget. Studenterna får även inblick i aktuell forskning, som utgör en viktig del av utbildningen.

Den forskning som bedrivs av lärarna bidrar till en rik och stimulerande miljö där studenterna kan känna sig ytterligare inspirerade. Liknande impulser får de genom den internationella utbytesmiljön, särskilt via Erasmusprogrammet, som högskolan har etablerade kontakter inom. Sammanfattningsvis lyckas ämnet italienska vid Högskolan Dalarna attrahera studenter från olika ämnesområden, motiverade av både personliga och yrkesrelaterade skäl. Vid en närmare granskning

framstår ämnet som väl samordnat och strukturerat, med ett aktivt och kompetent kollegium som upprätthåller stabila och fruktbara internationella samarbeten.

### *Sakkunnig 2*

Det italienska språket och den italienska kulturen är av mycket stor betydelse för europeisk förståelse och civilisation, både med hänsyn till den aktuella geopolitiska situationen och i ett historiskt perspektiv. Ämnet italienska är därför av avgörande relevans för Högskolan Dalarnas utbildningsutbud, både i sig självt och i relation till ett stort antal andra discipliner, såsom europeiska språk och lingvistik, europeisk historia, litteratur-, konst- och kulturhistoria, politik, musik och estetik. Denna relevans visar sig bland annat i det stora antal studenter från dessa ämnen som också läser kurser i italienska.

Ämnet italienska vid Högskolan Dalarna vilar på en solid filologisk grund och är brett inriktat mot kulturella, historiska, geografiska samt politisk-ekonomiska processer i Italien och i Europa. För alla studier i moderna språk är en kontrastiv ansats och ett interkulturellt perspektiv av avgörande betydelse, och detta gäller i hög grad för italienskstudierna vid Högskolan Dalarna.

Antalet registrerade studerande i italienska under det akademiska året 2024/25 är 394, vilket motsvarar cirka 100 heltidsstudenter. Många av studenterna är internationella, varför nybörjarkurserna ges på engelska. Högskolan Dalarna har det näst högsta antalet italienskstuderande i Sverige, endast Stockholms universitet har fler, och antalet har dessutom ökat under de senaste åren. Med tanke på att italienska får betraktas som ett mindre ämne, ett så kallat "småämne", är detta studentantal – både i ett nationellt och skandinaviskt perspektiv – både robust och imponerande, och ger ingen anledning till oro vad gäller ämnets fortsatta existens. Ökningen av antalet italienskstuderande i Sverige under senare år är dessutom större än ökningen inom andra språkämnen.

Kursutbudet i italienska uppvisar tydliga och genomskådliga samband mellan utbildningens olika delar och progression. Det finns ett starkt fokus på reflektion, tolkning och koppling till kulturella och samhälleliga kontexter. Ett tydligt interkulturellt perspektiv genomsyrar utbildningen i relation till europeiska och globala sammanhang, och studenterna upplever utbildningen som välorganiserad samt lärarna som engagerade och entusiastiska.

Högskolan Dalarna har Erasmusavtal med mer än 20 lärosäten i Italien, vilket ger stora och fruktbara möjligheter till studentutbyten mellan Sverige och Italien.

### *Studenternas kommentarer*

Studenterna har en positiv helhetsupplevelse av utbildningen och beskriver den som en högkvalitativ distansutbildning. Möjligheten att läsa italienska på distans var avgörande, och utbildningens digitala upplägg upplevs som väl fungerande och moget med en god infrastruktur runt utbildningen. Som nybörjare har studenterna fått bra stöd och hjälp. Lärarna beskrivs som välutbildade, tillgängliga och deras italienska bakgrund ses som positiv. Studenterna lyfter även fram bra sammanhållning i studentgruppen och goda relationer mellan studenter och lärare.

## 2. Lärarkapacitet och lärarkompetens

### *Sakkunnig 1*

Samtliga tillsvidareanställda lärare i italienska vid Högskolan Dalarna är disputerade (PhD), bedriver aktiv och kontinuerlig forskning och är även internationellt erkända. Fyra av fem lärare har därutöver

genomgått högskolepedagogisk utbildning, och två har erfarenhet av handledning av doktorander, alltid i samarbete med andra universitet. Detta vittnar om det erkännande deras forskning åtnjuter inom det internationella akademiska samfundet, utöver den lokala kontexten.

Utöver en bred och varierad undervisningserfarenhet, även i internationella sammanhang – särskilt i Italien – samarbetar lärarna med forskningsgrupper och deltar i organiseringen av konferenser samt redaktionella projekt i Italien och i övriga Europa.

Lärarna uppvisar ett stort engagemang i undervisningen samt i pedagogiska och vetenskapliga projekt, och deltar aktivt i kollegiala organ vid Högskolan Dalarna samt i forskningsgrupper inom lingvistik och litteratur. Detta engagemang bekräftas även i utvärderingar, där studenterna beskriver lärarna som kompetenta och tillgängliga.

Den nuvarande undervisningskapaciteten bedöms som överlag tillräcklig och proportionerlig. Det identifieras dock ett behov av att på medellång sikt stärka det litterära området, särskilt genom rekrytering av en ämnesspecialist inom litteratur.

### *Sakkunnig 2*

Samtliga lärare i italienska vid Högskolan Dalarna har doktorsexamen, vilket innebär att undervisningen vilar på en högt kvalificerad och solid vetenskaplig grund. Fyra av de fem lärarna har dessutom genomgått ytterligare pedagogisk utbildning inom högre utbildning och lärande, och två har utbildning i forskarhandledning.

Lärarna har undervisningserfarenhet och forskarutbildning från Sverige, Italien och övriga Europa. De är välkända och respekterade nationellt och internationellt som forskare inom italienskt språk och kultur, och de deltar aktivt i forskningssammanhang, didaktiska och redaktionella samarbeten samt andra akademiska råd, projekt och nätverk i Skandinavien och Europa. De har varit värdar för flera internationella konferenser och utgör en dynamisk, produktiv och erkänd forskningsmiljö. Deras egna och andra svenska och internationella kollegors forskningsresultat integreras kontinuerligt i undervisningen.

Lärarna visar ett starkt engagemang för utbildningen samt för pedagogiska och vetenskapliga projekt. De är engagerade i kollegiala organ vid Högskolan Dalarna och i forskningsgrupper inom lingvistik och litteratur. Deras engagemang lyfts fram i studentenkäter där studenterna beskriver lärarna som kunniga, entusiastiska och lättillgängliga, och som ger snabb återkoppling via e-post eller lärplattformen.

Lärarna har använt återkopplingen från studentenkäter och kursutvärderingar till att genomföra relevanta förändringar och förbättringar, exempelvis när det gäller den generella arbetsbelastningen, uppgifternas och presentationernas omfattning, litteraturlistor, tydligare bedömningskriterier samt ökat studentinflytande.

Den nuvarande undervisningskapaciteten bedöms som ”tillräcklig och proportionerlig”, men det finns ett behov av en lektor i komparativ litteratur. Tre av lärarna forskar inom ”gränslandet mellan filologi, lingvistik och litteratur”, men det vore en tydlig fördel att på sikt anställa en lärare med litteraturvetenskaplig specialisering.

Tre av de fem lärarna är anställda som adjunkter, de två övriga är lektorer. Eftersom samtliga har doktorsexamen vore det önskvärt att befordra en eller flera av adjunkterna till lektor så snart möjlighet ges.

### **Dialog med utbildningen:**

Vid dialogen diskuterades att flera lärare har viss litteraturinriktning, men att det framgent finns behov av att rekrytera en lärare med litteraturinriktning.

Samtliga lärare bedriver forskning. Denna genomförs dock inte inom ramen för deras anställningar vid högskolan, utan på fritid och vid andra lärosäten där lärarna är verksamma. Möjligheterna att utveckla samarbeten med andra språkämnen vid högskolan diskuterades.

## **3. Utbildningsmiljö, forskningsanknytning och kvalitetsarbete**

### *Sakkunnig 1*

Respons från enkäter och kursutvärderingar har använts för att genomföra kontinuerliga förbättringar, som av studenterna uppfattas positivt. Exempel på detta är justeringar av den totala arbetsbelastningen, uppgifters och presentationers omfattning, litteraturlistor, tydligare bedömningskriterier samt ökad studentmedverkan.

### *Sakkunnig 2*

Lärarna har använt återkopplingen från studentenkäter och kursutvärderingar till att genomföra relevanta förändringar och förbättringar, exempelvis när det gäller den generella arbetsbelastningen, uppgifternas och presentationernas omfattning, litteraturlistor, tydligare bedömningskriterier samt ökat studentinflytande.

### *Studenternas kommentarer*

Studenterna upplever att utbildningen successivt utvecklar deras vetenskapliga förhållningssätt och akademiska skrivande. De ger exempel på inslag i nybörjarkurserna, och i litteraturkurserna på B- och C-nivåerna. En av studenterna efterfrågar mer insyn i lärarnas forskning. Samtidigt läser studenterna flera av lärarnas publikationer, särskilt på de högre nivåerna i utbildningen.

När det gäller studentinflytande sker återkoppling främst genom digitala kursutvärderingar och informella samtal under lektionerna. Studenterna upplever att lärarna är lyhörda och att det finns en öppen dialog kring kursinnehåll och litteraturval. Exempelvis har studenter fått lämna förslag på kurslitteratur inför kommande kurser. Några mer formella forum för studentinflytande, såsom kursråd, saknas dock.

### **Dialog med utbildningen:**

Diskuterades att ämnet har tre disputerade adjunkter och i vilken omfattning de får del av schablonutdelningen av forskningsmedel. Meddelades att två av adjunkterna eventuellt kommer att söka om befordran i samband med att ämnet omstruktureras när Vera Nigrisoli-Wärnhjelm slutar. Några av adjunkterna har redan forskningstid vid andra lärosäten. De två lektorerna deltar vid ISLL:s forskningsseminarier.

Utöver de digitala kursvärderingarna genomförs inga systematiska aktiviteter för att fånga upp studentsynpunkter, och kursanalyserna baseras enbart på enkätsvaren.

## 4. Kurser/utbildningsplan säkring av examensmål och vidare studier

### *Sakkunnig 1*

-

### *Sakkunnig 2*

-

### *Studenternas kommentarer*

Studenterna lyfter främst övergången från nybörjarkurserna till A-nivån som ett område som kan förbättras. Båda upplever att det är ett stort steg i både krav och arbetsbelastning, särskilt eftersom A-kursen på kvartsfart upplevs som mer omfattande än vad studietakten antyder.

Tempot beskrivs generellt som högt, med mycket grammatik och skriftliga uppgifter. Studenterna framförde också att vissa kurser är mycket innehållstäta och skulle kunna kompletteras med fler seminarier för att ge bättre möjlighet till fördjupning och bearbetning av kursinnehållet.

Samtidigt anser de att svårighetsgraden i sig är rimlig och att kurserna bygger vidare på varandra på ett genomtänkt sätt. Progressionen upplevs som tydlig, även om skillnader i studenternas förkunskaper gör att vissa har större utmaningar än andra vid övergången till högre nivåer.

Betygskriterierna uppfattas som tydliga och väl kommunicerade.

När det gäller kurslitteraturen upplevs den generellt som väl anpassad och gradvis mer avancerad. En av studenterna efterfrågar dock någon form av referenslitteratur.

### **Dialog med utbildningen:**

Vid dialogen diskuterades att kursplaner behöver ses över för att säkerställa rättssäkra examinationer med tanke på AI.

Som svar på studenternas synpunkter om utbildningens tempo, konstaterades att det är en utmaning att hitta en nivå och ett tempo som passar alla studenter, inte minst då de har mycket varierande förkunskaper.

## 5. Sakkunnigas sammanfattning

### **Styrkor inom utbildningen**

#### *Sakkunnig 1*

Italienska är ett så kallat "småämne" vid Högskolan Dalarna, men trots detta lyckas lärarna skapa kurser som attraherar ett studentantal som dessutom förefaller vara i stadig ökning. Program- och kursansvarigas förmåga att skapa en levande och pedagogiskt produktiv miljö är anmärkningsvärd och, vilket resultaten och utvärderingarna visar, högt uppskattad av studenterna.

Möjligheten att utveckla externa samarbeten, åtminstone med nordiska universitet, för att erbjuda intresserade studenter studier även på specialistnivå, bör definitivt undersökas närmare.

Uppmärksamheten kring undervisningens innehåll är betydande, med fokus både på litteratur och ämnen av europeiskt intresse samt på språkundervisning, lingvistisk och sociolingvistisk analys.

Examinationsformerna (slutexaminationer och fortlöpande bedömning, handledning och kontinuerlig återkoppling) framstår som effektiva och välstrukturerade.

### *Sakkunnig 2*

All undervisning är webbaserad och kan därmed följas av studenter oavsett geografisk placering. Många kurser använder egenproducerade kompendier och antologier som är mycket uppskattade av studenterna, och kompletteras med seminarier, muntliga presentationer och gruppdiskussioner.

Trots att det rör sig om ett ”småämne”, med färre lärare och studenter än större språk- och kulturutbildningar, samt ett ämne begränsat till kandidatnivå, är det imponerande hur välutvecklad och välfungerande utbildningen i italienska är. Många av de utmaningar som nämns i självvärderingen, exempelvis begränsade diskussionsmöjligheter på grund av lågt studentantal, är direkt kopplade till ämnets karaktär och svåra att undvika. Det är också positivt att examinationer i italienska kan tillgodoräknas i andra utbildningar vid Högskolan Dalarna samt vid andra universitet i Sverige och Norden. Särskilt undersöks samarbetsmöjligheter med masterprogrammet i interkulturella litteraturstudier vid Högskolan Dalarna.

Att vara ett ”småämne” medför också fördelar, inte minst det nära och goda samspelet mellan lärare och studenter, vilket även framhålls i de mycket positiva studentenkäterna.

Samtliga lärare är mycket väl kvalificerade både pedagogiskt och forskningsmässigt, och moderna arbetsmetoder används med stark betoning på informationssökning, källkritik, självständig reflektion, vetenskaplig metod, analytisk precision och kritiskt omdöme.

Både språklig och litterär analys behandlas komparativt och i relation till sociala sammanhang. Litterära texter placeras i historiska och europeiska kontexter samt i relation till språk, estetik och samhälle. Studier i språkbruk omfattar jämförelser av kontext och register, vilket är av stor betydelse när det gäller både interna variationer inom italienskan och skillnader mellan italienska och skandinaviska språk.

Beskrivningarna av examinationsformer och processer, inklusive handledning, obligatoriska seminarier och opposition, framstår som välgenomtänkta och baserade på gedigen erfarenhet.

## **Svagheter inom utbildningen**

### *Sakkunnig 1*

Studenterna påbörjar utbildningen med mycket varierande förkunskaper – en utmaning som är vanlig inom många språkutbildningar på universitetsnivå, och som lärarna är väl medvetna om och aktivt försöker hantera.

När det gäller examination utgör frågor om plagiering och förhållandet till artificiell intelligens tvärgående utmaningar för hela den akademiska världen och är inte specifika för ämnet italienska. Ämnesansvariga uppvisar god kännedom om problematiken och för en aktiv dialog – både med interna och externa kollegor – för att identifiera effektiva strategier.

Slutligen bör det nämnas att vissa studenter upplever vissa kurser som mer krävande än vad ECTS-poängen antyder, och att progressionen mellan olika moment i utbildningen inte alltid uppfattas som

helt jämn. Detta är dock vanliga och i stor utsträckning oundvikliga fenomen inom högre utbildning. I detta sammanhang skulle en högre grad av precision i kursbeskrivningarna kunna hjälpa studenterna att utveckla en mer realistisk förståelse för den arbetsinsats som akademiska studier kräver. Att erbjuda utbildning på hög nivå är därmed inte en begränsning utan ett medvetet val: det svarar mot varje students rätt till en kvalitativ och framtidsorienterad högre utbildning, i nivå med vår tids kulturella och vetenskapliga utmaningar.

#### *Sakkunnig 2*

Många av utbildningens utmaningar, exempelvis relationen och progressionen mellan utbildningens olika delar samt hanteringen av AI och plagiat, är generella för universitetsstudier och kan inte betraktas som särskilda svagheter för just italienskstudierna. Ämnesansvariga är i hög grad medvetna om dessa utmaningar och arbetar aktivt med olika lösningar, bland annat genom samarbete och strukturerad kontakt med både interna kollegor och kollegor vid andra universitet. Att studenter upplever vissa kurser som mer omfattande än vad ECTS-poängen motsvarar är också ett vanligt och i praktiken svårundvikligt fenomen inom högre utbildning.

Studenterna påbörjar utbildningen med varierande förkunskaper, vilket också är en mycket vanlig utmaning inom språkstudier på universitetsnivå. Lärarna är uppmärksamma på detta och arbetar med att hitta möjliga lösningar.

### **Möjligheter för framtida utveckling**

#### *Sakkunnig 1*

Det som i nuläget framstår som särskilt angeläget är rekryteringen av en docent i italiensk litteratur och kultur, för att säkerställa en fullständig ämnesutbildning och ett tydligt perspektiv på samtida italiensk kultur.

Det rekommenderas även att stimulera samarbeten med andra universitet för att på sikt kunna erbjuda även en masterutbildning i italienska.

#### *Sakkunnig 2*

Det vore naturligtvis ett intressant framtidsperspektiv om italienska vid Högskolan Dalarna på sikt kunde kompletteras med ett masterprogram. I nuläget är studentantalet kanske inte tillräckligt för en sådan utvidgning, men möjligheten bör fortlöpande övervägas i ljuset av studenternas och lärarnas intresse. Relevant befordran av nuvarande lärare och anställning av en lärare med litteraturvetenskaplig specialisering bör också genomföras när möjlighet finns.

### **Sårbarhet för förändringar och slutsats**

#### *Sakkunnig 1*

Studier i italienska språket och kulturen förefaller fungera mycket väl vid Högskolan Dalarna, trots de utmaningar som alltid är förknippade med språkämnen. Liknande problem återfinns även i andra språk och i många så kallade småämnen. Enskilda utbildningars existens bör inte enbart bedömas utifrån dagliga ekonomiska förutsättningar, utan även utifrån kulturella, sociala och vetenskapliga behov.

Det italienska språket och den italienska kulturen erbjuder viktiga perspektiv på europeisk kultur och identitet, inte minst i relation till dagens politiska och sociala utmaningar i Europa. Detta gäller särskilt

eftersom universitetsstudier inte enbart syftar till språkinläring, utan till att ge redskap för fördjupad reflektion och utveckling av kritiskt tänkande.

### *Sakkunnig 2*

Ämnet italienska är – i likhet med alla språk- och kulturutbildningar vid högre lärosäten – sårbart för både ekonomiska nedskärningar och en eventuell minskning av studentintresset. Samtidigt utgör det ett mycket viktigt inslag i större universitets utbildningsutbud och portfölj. Som ”småämne” är det betydelsefullt att bevara och stödja, och det förtjänar så gynnsamma villkor, så mycket stöd och så stor stabilitet som möjligt vid Högskolan Dalarna. Inte minst i storpolitiskt turbulenta tider som den nuvarande är det av avgörande betydelse att prioritera kunskap om och forskning kring andra språkliga och kulturella områden i världen.

Signerats av: Thomas Floren (HDA), 2026-08-24 Pierre Vogel (HDA), 2026-08-25 Roger Nyberg (HDA), 2026-08-25

Signerats av: Linda Vixner (HDA), 2026-08-25